

Nr 779

Av herr **Stefanson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.*

(Lika lydande med motion nr 916 i Andra kammaren)

Med anledning av vad som anföres i Kungl. Maj:ts proposition nr 141 1965 angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. får under-
tecknade anföra följande.

Bebyggelsen i Kopparbergs län är i hög grad koncentrerad till den syd-
östra länsdelen. Sålunda bor på en fjärdedel av länets yta tre fjärdedelar
eller ca 205 000 av länets invånare. I denna befolkningsrika del av länet
utgörs kärnan av tätorterna Falun och Borlänge. Avståndet mellan dem
är blott ca 15 km, och tillsammans har de båda orterna för närvarande ca
58 000 invånare, varav ca 26 000 i Falun och ca 32 000 i Borlänge. Orternas
folkmängdstillväxt har varit snabb, ca 25 procent under 1950-talet, och
tillväxten därefter torde ha skett i samma takt. År 1975 beräknas folk-
mängden uppgå till omkring 70 000 personer.

För närvarande bor ca 80 000 människor inom en restidszon begränsad
av högst 30 minuters resa från Falun. Inom en rezon av högst 60 minuter
bor f. n. ca 260 000 människor, varav ca 50 000 utom länet, huvudsakligen i
Gästrikland.

I detta sammanhang bör påpekas att de beräkningar av olika orters re-
kryteringsunderlag som utredning och proposition delvis baserat sina ställ-
ningstaganden på synbarligen inte är invändningsfria. Vid gränsdrag-
ningen för tänkbara universitetsfilialorters rekryteringsomland har de
nu gällande gränserna för gymnasierregionerna följts. Förfaringssät-
tet innebär att hänsyn ej tagits till att omkring 50 000 männi-
skor i Gästrikland bor på ett avstånd från Uppsala som är dubbelt så
långt som till Falun. Ett resultat av avgränsningsmetoden är också att be-
folkningen i Härjedalen medräknats i Sundsvalls rekryteringsområde, vil-
ket från andra utgångspunkter är helt omotiverat. Med hänsyn till restids-
förhållanden och avstånd kan vidare ifrågasättas riktigheten i att föra
bollnäsregionen till Uppsala. De nu nämnda områdena representerar en
folkmängd av ca 110 000 människor som sålunda ej ingått i det befolk-
ningsunderlag på vilket beräkningarna rörande antalet gymnasieelever i
Falu filialregion utförts. Det av utredningen redovisade antalet gymnasie-
elever i årskurs 3 läsåret 1972/73, ca 1 270 elever, bör mot bakgrund av vad

ovan anförts uppskattningsvis ökas med ca 400 elever till totalt ca 1 670 elever. Av de av specialutredningen undersökta alternativa filialregionerna uppvisar blott linköpingsregionen ett större antal gymnasieelever. Den årliga tillväxten av studenter uppgår nu till omkring 1 000 i Kopparbergs län. Därav kommer ca 600 från gymnasierna i Falun och Borlänge.

Självfallet kan motsvarande tvekan råda vid avgränsningen av övriga filialregioner. Gränsdragningen mellan faluregionen samt karlstads- och örebroregionerna synes emellertid vara helt oantastlig. En på nu angivet sätt avgränsad faluregion återverkar således icke på något vis på Örebro och Karlstads rekryteringsområden och endast i ringa mån på Sundsvalls upptagningsområde (Härjedalen). Vad som uppnås är i stället en ytterligare avlastning av trycket på moderuniversitetet i Uppsala, vilket också ligger helt i linje med önskemålet om en decentraliserad universitetsutbildning.

Falun-Borlänges förutsättningar för högskolemässig utbildning är även från andra utgångspunkter gynnsamma och väl jämförbara med vad övriga aktuella orter kan erbjuda. Falun-Borlänge har ett utmärkt kommunikationsläge med goda förbindelser till universitetsorterna Uppsala och Stockholm. Orternas storlek är sådan att goda möjligheter föreligger för en tillfredsställande lösning av de kommunala uppgifter en utbyggnad av en universitetsfilial kan väntas dra med sig. Falun-Borlänge intar ur industriell och administrativ synpunkt en dominerande ställning i länet. Vidare har orterna en välutvecklad kommersiell och social service och intar därvidlag en ledande position. Några större svårigheter torde ej heller möta att tillgodose de ytterligare servicekrav en universitetsfilial kan komma att ställa.

Det rikt utvecklade kulturlivet i de båda orterna ger vidare underlag för en god studiemiljö, vilket givetvis har stor betydelse för utbytet av studierna. En central roll spelar därvid biblioteksverksamheten. I Falun finns för närvarande tre bibliotek med ett sammanlagt bokbestånd av över 200 000 band. Tidskriftsbeståndet omfattar inemot 1 000 olika titlar, varav närmare 500 utländska.

Stora gymnasiala skolenheter och en lång obruten lärartradition bör i detta sammanhang också nämnas.

Akademisk utbildning på ettbetygsnivå har sedan början av 1950-talet ingått i det fria folkbildningsarbetet i länet, och det har årligen anordnats kurser i ett flertal ämnen t. ex. sociologi, litteraturhistoria och pedagogik. Anslutningen har varit stor, och kurserna har merendels dubbletats. Under de båda senaste åren har i samverkan med Uppsala universitet och skolöverstyrelsen akademiska ettbetygskurser närmast för folkskollärare hållits i ämnena matematik, fysik, kemi, nationalekonomi, statskunskap och engelska. Till en planerad kurs i tyska vårterminen 1966 har ca 50 del-

tagare anmält sig. Underlaget och intresset för denna form av utbildning är mycket stort i länet, inte endast bland de personer — folkskollärare m.fl. — för vilka kurserna ursprungligen var avsedda utan också bland betydande andra grupper av medborgare. Erfarenheten har visat att ett mycket stort antal tjänstemän såväl inom förvaltningen som inom näringslivet önskar begagna tillfällen till utbildning i hembygden. Det synes i hög grad angeläget att fortsatta sådana möjligheter blir tillgängliga i falun-borlängebygden.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning beträffande en förläggning av en universitetsfilial till falun-borlängeområdet, samt

att riksdagen samtidigt måtte uttala att den akademiska utbildningen på ettbetygsnivå inom samma område bör fortsättas och utvidgas.

Stockholm den 2 november 1965

Stig Stefanson

Einar Persson

Karl Damström

Birger Isacson

Eric Carlsson

Maja Nilsson